

לחלק בין קריאת אזכרות המובאים בענין הנלמד – לבין המתלמד מטבע הברכות שאסר רבנו הזקן בשו"ע שלו (או"ח סי' רטו ס"ב). וראה ברכי יוסף שם^ה. ואכ"מ.
(ספר המנהגים-חב"ד ע' 27)

אמירת "ולומר ברכו" וכו' כשמתפלל ביחידות

מנהגינו לומר ברכו לפני ערבית של ש"ק^י. ובמילא אומרים "ולומר" כו' אם מתפללים ביחידות. ואין נוגע אם שמעו ברכו מקודם. וראה זח"ב קלה, ב: ולומר ברכו כו' בגין למיפתח לגבה בברכה כו'. (אגרות קודש ח"ג ע' שז)

המתפלל במקום שאומרים "ושמרו"

בתמהון קראתי בסיום מכתבו אשר אומר הוא ושמרו וגו' שהוא היפך ממנהג אנ"ש מדורי דורות, ומובן שהסברה שכותב בזה אינה מספיקה כלל וכלל לבאר הנהגה הפכית מרבותינו נשיאינו שהורו לתלמידיהם וההולכים בעקבותיהם. ולאחרי בקשת סליחתו מוכרחני לאמר שגם ע"פ נגלה מבהילה ההנהגה, ע"פ הוראת חז"ל בהנהגת תלמיד לרב (סוכה לב, ב, רב אחא ברי' דרבא מהדר כו' הואיל ונפיק מפומי' כו'י).

ובמ"ש בהעדר הסמיכות בלא"ה בביהכ"נ בו מתפלל^י, יש מקום לומר

ה. ס"ק ד. שם הביא משאלת יעב"ץ שמטבע ברכה האמורה בש"ס יכול לאומרה, אבל מנהג חכמי א"י שלא להזכיר השם בקריאתו. וראה "התקשרות" גלי רעח ע' 17 ש"כגוונא" הרי הוא בתוך סדר התפלה.

ו. היינו שהוא ענין הכרחי לפתוח תפילת ערבית דליל שבת באמירת ברכו, ולכן אם מתפלל ביחידות, אומר לשון הזהר. ובהתקשרות גלי תרלט ע' 13 כי שהכוונה כאן שבשבת אומרים קודם התפילה רק ברכו, ולא פסוקים אחרים קודם לזה כבחול, כי בשבת הברכה מזומנת מיד, ולכן כשמתפלל ביחיד אומר "ולומר" שבו מבואר ענין "ברכו" בזהר. ומצד זה אין חילוק אם כבר שמע קודם לכן ברכו, כבפנים. ע"ש.

ז. הגמרא שם מספרת על הנהגתו של רב אחא ברי' דרבא (שהי' תלמידו של רב כהנא) שהיידר ליטול הדס (שצ"ל משולש) - דוקא כזה שיש לו "שני עלין בעוקץ אחד ועלה אחד מלמטה, ועולה ורוכב על השניים" (רש"י שם ד"ה תרי), ולא לקח הדס משולש כפשוטו (שג' עליו יוצאים בשוה מקן אחד), והטעם היחיד לכך הוא "הואיל ונפיק מפומי' דרב כהנא", שפירושו: שהתלמיד מצד גודל התקשרותו לרבו והחביבות שהיתה לו בזה, הידר לקיים המצוה באופן שהכשיר רבו, אף שברור הדבר (גם לדעת רבו), שאופן זה הוא פחות מהודר מהאופן הרגיל (ראה רש"י שם ד"ה מהדר).

ח. דמכיון שאומרים ושמרו, הרי בלא"ה מתבטלת הסמיכות דגאולה לתפילה, וא"כ שוב יש לומר ושמרו.

שבהרהור בינתים בעניני גאולה או תפלה מתבטל העדר הסמיכות² [להעיר גם מפלוגתא הידועה³, על סמוך ממש או לא ממש], משא"כ כשבא באמצע ענין חדש, לא ענין גאולה ותפלה וק"ל.

- והנה כל הנ"ל הוא לשיטתי שכותב^ט, אבל א) בפירוש כתב בסי' ששלילת אמירת ושמרו הוא מפני חשש הפסק ודלא ככתבו. ב) בפ"י כ' בפס"ד להצ"צ לאו"ח סי' רלו כמו בנדו"ד שלא לומר ושמרו.

(אגרות קודש ח"י"ז ע' רכא)

הנ"ל – בעובר לפני התיבה

בשאלתו, חסיד חבד"י שמתפלל לפני התיבה בבית הכנסת ששם נוהגים לאמר ושמרו, האם גם הוא יאמר.

נראה לי, שלא יאמר, כיון שקבל על עצמו פסק הדין שיש בזה חשש להפסק, כפסק רבנו הזקן. ובפרט שבהנוגע להתפללים במנין, ידוע מעשה רב בזה שאין אומרים אף ששאר המתפללים אומרים וכו' (עיין או"ח סי' רלו בפס"ד הצ"צ^א), גם באם עובר לפני התיבה אין לו לאמרו.

(אגרות קודש ח"י"ח ע' ד)

2. או זה עצמו שחושב שלא יאמר ושמרו בכדי להסמיך כו'.

3. מנחות צח, א. ובתוס' שם עח, ב.

ט שהטעם לשלילת אמירת ושמרו הוא משום סמיכת גאולה לתפלה, ולכן הוא טוען שמכיון שהציבור בלא"ה מפסיקים ואומרים ושמרו לכן אין סיבה שגם הוא לא יאמר ושמרו.
י. שם מביא "מעשה רב" מהעיר בארדיטשוב, שבביהכ"ס שם "ודאי אומרים ושמרו" (כידוע שהרה"ק וכו' רלוי"צ מבארדיטשוב חיבב מאוד אמירת "ושמרו" ושאל את אדה"ז למה הנהיג שלא לאמרו וכו'. ראה "פסקי הסידור" שם) – "ויש שם ג"כ כמה חשובים מאנ"ש מתפללים גם כן בביהמ"ד הנ"ל ואין אומרים ושמרו, ולא חשב איש שיהיה בזה משום לא תתגודדו".
יא. וראה פסקי הסידור אות קכח.